

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10470/2022
23.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., који је правни следбеник сада пок. тужиоца ББ, бишег из ..., чији је пуномоћник Милан Динић, адвокат из ..., против туженог АД „Електромрежа Србије“, Београд, чији је пуномоћник Срђан Арсић, адвокат из ..., ради накнаде за установљену службеност проласка далековода, одлучујући о ревизији тужиоца и ревизији туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1660/2021 од 22.02.2022. године, у седници одржаној 23.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизија тужиоца и ревизија туженог, изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 1660/2021 од 22.02.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 1660/2021 од 22.02.2022. године, укинута је пресуда Вишег суда у Нишу П 4036/17 од 28.02.2019. године (став први изреке). Обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде за установљену стварну службеност проласка далековода број 1ДБ-460-ТЦ Ниш 2 македонска граница, а преко КП .., .. и .. КО ..., све уписане у ЛН .. КО ..., за укупну површину од 680 м2, исплати износ од 4.621.280,00 динара са законском затезном каматом почев од 28.02.2019. године до исплате, док је за већи износ од досуђеног до траженог износа од 9.643.662,99 динара са законском затезном каматом од 28.02.2019. године до исплате, тужбени захтев одбијен као неоснован (став други изреке). Обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 663.060,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате (став трећи изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке применом члана 408. ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) Врховни суд је утврдио да су ревизије неосноване.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона парничног поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни других повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. учињених пред другостепеним судом, на које се неосновано указује у ревизијама.

Према утврђеном чињеничном стању, сада покојни тужилац ББ из ... био је корисник КП .. у потезу ..., њива 2. класе површине 31,04 ара, уписане у поседовном листу број .. КО Ниш Пантелеј. Према уверењу Службе за катастар непокретности у Нишу од 20.01.2015. године на дан 07.03.2006. године КП .. КО Ниш Пантелеј се водило на име Републике Србије – корисник ВВ, да би током 2006. године ова парцела прешла на име ББ по основу уговора Ов. бр. 5098/80 од 26.12.1980. године и Ов. 206/81 од 14.01.1981. године, оверених пред Општинским судом у Нишу. Током 2011. године у поступку израде катастра непокретности, КП .. КО Ниш Пантелеј је пренумерацијом добила нови број .. КО ... и била уписана као њива 2. класе од 31 ар и 24 м2, на име Републике Србије, корисника ББ, с тим што је површина промењена због прецизније методе рачунања. У току 2013. године кп .. је подељена на више парцела и то кп бр. .. од 22 ара и 66 м2, кп. бр. .. од 8 ари и 48 м2 и кп бр. .. од 10 м2, којом променом је кп бр. .. угашена и више не постоји. Подела је извршена због провођења регулације брзобродског гробља. Према листу непокретности број ... од 19.05.2015. године кп бр. .. се налази у потезу ..., води као њива 2. класе са површином од 2,66 ари као градско-грађевинско земљиште, кп бр. .. се налази у истом потезу и води се као њива 2. класе површине 8,48 ари- градско грађевинско земљиште и кп бр. .. се налази у истом потезу, њива 2. класе површине 10 м2 градско-грађевинско земљиште и све парцеле се воде као државна својина Републике Србије, а ББ се води као носилац права коришћења ових парцела. Према уверењу Управе за имовину и инспекцијске послове Града Ниша од 13.10.2015. године кп бр. .. КО Ниш Пантелеј од које су настале парцеле .., .. и .. КО ... обухваћена је Одлуком о одређивању градског-грађевинског земљишта „Међуопштински службени лист Ниш“ број 25/80 и 28/80.

Према информацији о локацији за парцеле .., .. и .. КО ... од 15.10.2014. године ове парцеле се налазе у граници захвата планске и генералне регулације подручја Градске Општине Палулула ИИ фаза у Нишу по коме се ове парцеле налазе у урбанистичкој целини Ж, у простору намењеном слободним површинама А.4.4 заштитно зеленило претежно остало земљиште и заштитној зони далековода, а мањим деловима на површинама предвиђеним за изградњу саобраћајнице. Према информацији о локацији за ове парцеле донетој од стране Секретаријата за планирање Градске управе Града Ниша од 06.12.2017. године исте се налазе у граници захвата Плана генералне регулације подручја Градске Општине Палилула ИИ фаза „Службени лист Града Ниша“ број 73/2013 у урбанистичкој целини Д у зони заштитног зеленила А.4.4 претежно остало земљиште где је дозвољена градња објеката до 5 метара. Део ових парцела је у захвату заштитне зоне 440 кВ и 110 кВ далековода.

Генералним планом коридора далековода 400 кВ ТЦ Ниш 2, граница Македоније са елементима плана детаљне регулације деоница на територији Града

Ниша у опису границе плаца са пописом обухваћених парцела наведена је у КО Ниш Пантелеј и кп .. . Такође, наведено је да је планиран коридор далековода укупне ширине 60 метара, који формирају два појаса са посебним правилима коришћења и уређења и то простор у коме се утврђују посебна правила коришћења и уређења у циљу превентивно техничког обезбеђења далековода и заштите окружења од могућих утицаја далековода, дефинисан као заштитни појас, а у оквиру заштитног појаса, простор непосредно уз далековод у коме се утврђују посебна правила коришћења и уређења за потребе изградње далековода дефинисан је као извођачки појас. Према правилима уређења садржаним у овом плану, коридор далековода је планом одређен у укупној ширини од 60 метара и исти обухвата заштитни појас, регулационе ширине 60 метара два пута по 30 метара од чега извођачки појас регулационе ширине на 24 метра два пута по 12 метара. Регулационе линије заштитног и извођачког појаса се одређују према подужној оси далековода. Решењем о одобрењу за изградњу Министарства за инфраструктуру РС се од 07.04.2008. године одобрени су инвеститору ЈП „Електромрежа Србије“ из Београда радови на изградњи прве фазе далековода ТЦ Ниш 2, ТЦ Лесковац 2, као дела далековода 400 кв ТЦ Ниш 2, граница Македоније, чија траса пролази територијом општине Ниш. Решењем Владе РС од 28.05.2009. године, на предлог туженог, утврђен је општи интерес за експропријацију, односно административни пренос непокретности ради изградње ДВ 400 кв ТЦ Ниш граница Македонија за деоницу Лесковац 2 – граница Македоније и непотпуну експропријацију установљавања службености пролаза проводника далековода на територији више општина, према Генералном плану мреже инфраструктуре са елементима регулационог плана далековода ДВ 400 кв ТЦ Ниш 2 граница Македоније. Тужени је истим решењем одређен за корисника експропријације. Решењем Министарства грађевинарства и урбанизма РС од 26.09.2012. године дозвољено је инвеститору ЈП „Електромрежа Србије“ из Београда употреба далековода ТЦ Ниш 2, ТЦ Лесковац 2 као дела далековода 400 кв ТЦ Ниш 2 граница Македоније, поред осталог и на територији општине Ниш, КО Нишка Бања, КО Суви До до Првакутина и КО Радикина бара и утврђено је да су радови изведени у свему у складу са решењем о одобрењу за изградњу које је правноснажно 09.05.2008. године и техничком документацијом. Решењем Секретаријата за привреду, друштвене службе и комуналне и стамбене послове СО Ниш од 07.05.1971. године одобрено је инвеститору Организацији за пренос електричне енергије „Електроисток Београд“ грађење инвестиционог објекта ДВ 380 кв Ниш 2 – бугарска граница према инвестиционој техничкој документацији. Према потврди туженог, овај далековод је пуштен у рад половином марта 1973. године и од тада је у функцији преноса електричне енергије. Решењем Републичког комитета за енергетику, индустрију, грађевинарство СРС од 17.01.1986. године одобрена је употреба објекта ДВ 110 кв Књажевац Ниш од стуба број 35 до стуба број 90 чији је инвеститор „Електроисток Београд“ по одобрењу од 17.08.1985. године.

Проводници далековода захватају источни део кп .. у површини од 4 м², средишњи део кп .. у површини од 336 м² и северозападни део кп .. у површини од 15 м², који је на скици представљен зеленом бојом као далековод 1. Изнад поменутих парцела пролазе још два далековода, с тим што далековод број 2 Ниш – бугарска граница захвата делимично спорне парцеле, док далековод број 3 у хоризонталној пројекцији не захвата никакву површину. Ширина заштитног појаса далековода је 30 метара лево и десно од осе далековода, па далековод број 1 ДВ 360 ТЦ Ниш 2 македонска граница својим проводницима у хоризонталној пројекцији захвата источни део кп бр. .. у површини од 4 метра, средишњи део кп бр. .. у површини од 336 метара и

југозападни део кп бр. .. у површини од 15 метара и то на скици осенчио зеленом бојом. Исти далековод својим заштитним појасом захвата западни део кп бр. .. у површини од 6 м², западни део кп бр. .. у површини од 133 м², југозападни део кп бр. .. у површини од 18 м² и средишни део КП .. у површини од 168 м², на скици означено жутом бојом. Заштини појас далековода број 1 ДВ 460 ТЦ Ниш 2 македонска граница и заштитни појас далековода број 2 ДВ ТС Ниш 2 бугарска граница преклоп заштитних појасева захватају југозападни део кп бр. .. у површини од 217 м², источни део кп бр. .. у површини од 157 м² и северозападни део кп бр. .. у површини од 91 м² на скици осенчено плавом бојом. Ширина заштитног појаса обрачунавала се по 30 метара са обе стране вода од крајњих фазних проводника и када би се обрачунало по 30 метара са обе стране вода и крајњих фазних проводника проласком далековода ДВ 400 ТЦ Ниш 2 македонска граница, умањена је тржишна вредност делова парцеле испод жица проводника и испод заштитног појаса далековода за 80% па како је тржишна вредност парцела тужиоца да нема далековода процењена на износ од 8.495,00 динара по м², умањење тржишне вредности износи 6.796,00 динара по м². Укупна површина парцела тужиоца на којима постоје ограничења његовог права својине због постојања законске службености у корист туженог услед проласка жица далековода је 680 м² (355 м² + 325 м²). Умањење вредности тих делова парцела је 6.796,00 динара по м². Укупан износ накнаде на коју тужилац има право износи 4.621.280,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужиоцу припада накнада за установљену службеност проласка далековода у износу од 9.643.662,99 динара.

Другостепени суд је, након одржане расправе, закључио да тужиоцу припада накнада за установљену законску службеност проласка далековода у износу од 4.621.280,00 динара, јер је проласком жица далековода ограничена могућност коришћења тужиочевих парцела, па је тужени дужан платити накнаду за 80% смањену вредност укупне површине од 680 м². Другостепени суд је одбио тужбени захтев до траженог износа од 9.643.662,99 динара, јер није досудио накнаду за површину преклапања заштитног појаса далековода који је изграђен 1972. године и заштитног појаса који је изграђен 2008-2012.године, због застарелости.

По становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд, након одржане расправе на основу члана 383.став 4. ЗПП, одлучио о захтевима странака. Правилном применом материјалног права на утврђено чињенично стање суд је одлучио усвајањем тужбеног захтева у износу од 4.621.280,00 динара.

Према правном ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници од 23.01.2017. године, правни основ потраживања тужиоца због проласка кабла електричне енерије ваздушним путем изнад њихових катастарских парцела је стварно-правног карактера – конституисање законске стварне службености, на основу члана 51. Закона о основама својинскоправних односа. Висина ове накнаде одређује се на основу члана 53.став 3. Закона о основама својинскоправних односа. Дакле, изградњом електромереже (водови електричне струје) конституише се законска службеност проласка водова преко земљишта у својини правног или физичког лица на основу члана 51. Закона о основама својинскоправних односа. У конкретном случају, на катастарским парцелама тужиоца је конституисано право службености провођења проводника у површини од 680 м² и за то му није плаћена накнада.

Ревизијски наводи странака односе се на обим накнаде из члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа.

Насупрот наводима ревизије туженог, правилно је другостепени суд заштитни појас рачунао од осе далековода, јер је тај закључак изведен из Генералног плана коридора, који је предвидео да је коридор далековода планом одређен у укупној ширини од 60 метара и да обухвата заштитни појас 2х30 метара, од чега регулациони појас 2х12 метара, а регулационе линије се одређују према подужној оси далековода. Овом закључку тужени супроставља примену одредбе члана 218. Закона о енергетици („Службени гласник РС“ број 145/2014) којим је прописано да заштитни појас за надземне електроенергетске водове, за напонски ниво 220кВ и 400кВ износи 30 метара са сваке стране вода од крајњег фазног проводника, што укупно захвата површину од 379 м/2 које нису преклопљене са заштитним појасом далековода ДВ 380 Кв Ниш2-бугарска граница. Међутим, овај далековод је стављен у функцију 2012. године, док је важио Закон о енергетици („Службени гласник РС“ 57/2011 и 80/2011) који није прописивао начин одређивања регулационе линије заштитног појаса, већ је то утврђено Генералним планом коридора.

Насупрот наводима ревизије туженог, према одредби члана 53. Закона о основама својинскоправних односа накнада коју власник повласног добра треба да плати власнику послужног добра се одређује у новцу у износу за који се услед установљене службености смањује вредност земљишта. Суд је полазећи од околности конкретног случаја, водио рачуна за колико се смањила вредност послужног добра због успостављене службености. Сходно изнетом, Врховни суд налази да тужилац има право на умањену тржишну вредност земљишта, чија је висина одређена уз правилну оцену налаза и мишљења вештака. Правилно је другостепени суд прихватио налаз вештака, који је приликом одређивања вредности ценио параметре од утицаја на тржишну и смањену тржишну вредност предметних парцела, тако да је тржишна вредност парцела смањена за износ од 4.621.280,00 динара

Неосновани су ревизијски наводи тужиоца да му припада и накнада од досуђених 4.621.280,00 динара до тражених 9.643.662,99 динара за површину преклапања заштитног појаса са далеководом ДВ 380 Кв Ниш2-бугарска граница, за који је издата употребна дозвола марта 1973. године. Рок застарелости за исплату накнаде по основу члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа прописан је одредбом члана 371. Закона о облигационим односима и он износи 10 година од дана стављања у функцију електромреже, јер је тада тужилац као поверилац имао право да захтева испуњење обавезе туженог на основу одредбе члана 361. став 1. ЗОО. Како је конкретна електромрежа стављена у функцију издавањем употребне дозволе марта 1973. године значи да је тада почео да тече рок застарелости, а који је протекао пре подношења тужбе 03.10.2011. године. Застарелост престaje право захтевања испуњења обавезе на основу одредбе члана 360. став 1. Закона о облигационим односима, а застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе, на основу става 2. те одредбе Закона. Тужилац трпи немогућност коришћења тог дела парцеле због заштитног појаса од установљавања службености проласка проводника далековода ДВ 380 Кв Ниш2-бугарска граница, а захтев за исплату накнаде за ту службеност је застарео.

Из свега изложеног одлучено је као у изреци пресуде на основу одредбе члана 414. ЗПП.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**